

WILFRIED (80) BLIKT TERUG OP ZIJN VERLEDEN ALS KOLONIAAL

‘Voor mij was er een groot verschil tussen vier of acht zweepslagen. Ik spaarde de roede’

Ivoren prullaria, foto's uit Congo en een boekenkast vol turven over de Onafhankelijkheid. Het interieur van zijn woonkamer laat het al vermoeden: Wilfried De Jonghe (°18/12/1927) is een ex-koloniaal.

“Maar praten over dat verleden kan bedrieglijk zijn”, zo doorbreekt de Oostendenaar een korte stilte. “Want terugkeren naar de werkelijkheid is niet hetzelfde als herinneringen ophalen. Herinneringen durven de zaken wel eens positiever voor te stellen dan ze echt geweest zijn.”

Bovendien hebben ook heel wat buitenstaanders een mening klaar over de Congolese kwestie. Dat is iets wat ook Wilfried al meerdere keren ondervond. “Het grootste vooroordeel over de toenmalige situatie in Congo is dat de kolonisatie niet goed georganiseerd was”, vertelt hij. “Dat klopt niet. Maar het was wél verkeerd dat we onze westerse normen moesten opdringen. Normen overbrengen is oké, opdringen niet. Er werd niet genoeg rekening gehouden met de eigenheid en het gewoonterecht van de plaatselijke bevolking. Maar goed, wij waren niet de boosdoeners. Wij wisten ook niet dat er economische uitbuiting was. Wij deden gewoon onze job als ambtenaar.”

Wilfried kwam in 1954 in Congo aan. Hij verbleef er drieënhalf jaar in Basoko, te midden van de brousse. Vervolgens kreeg hij een opdracht toegewezen in Kasenyi, waar hij gewestbeheerder werd. Hij stond er mee aan het hoofd van een gevangenis, die zowat honderdvijftig man herbergde. Heel wat gedetineerden zaten vast voor inbreuken op het gewoonterecht. “Het ging dan vaak om vrouwenkwesties”, schetst Wilfried.

Als politierechter was hij gemachtigd om een oordeel te vellen over het vereiste aantal lijfstraffen. Maar daar sprong hij erg voorzichtig mee om. Dat hij zelf problemen had met die straffen is dan ook iets wat Wilfried niet genoeg kan benadrukken. “Ik schrok heel hard toen ik dat allemaal voor het eerst zag. Het maximum was acht zweepslagen. Sommige collega's zwoeren altijd bij het maximum, ik niet. Ik heb altijd goed geluisterd naar de betrokkenen. Voor mij was er een groot verschil tussen vier en acht zweepslagen. Ik spaarde de roede.”

Sparen draaide in Congo immers nooit om geld, vertelt de oud-koloniaal. “Sparen kwam neer op zuinig zijn. Zuinig zijn op water, op krachten, op batterijen, op waterfilters. Want was er een waterfilter stuk, dan duurde het weken voor hij hersteld werd.”

Iets sparen voor de toekomst, dat was iets wat de zwarten maar niet begrepen, aldus Wilfried. “Zo kwam er eens iemand langs met een massa koffieplantjes die nog geplant moesten worden. Toen de zwarten hoorden hoelang het zou duren vooraleer ze resultaat zouden zien, vonden ze het al niet meer de moeite om het boeltje te planten en te onderhouden.”

Behalve de lijfstraffen, die nog voor de Onafhankelijkheid afgeschaft werden, en de toch wel heel andere levensstijl in Congo, waren er nog wel dingen waarop Wilfried en zijn collega's

niet bepaald voorbereid waren. “Op de koloniale school hadden ze ons er nooit op gewezen dat het druggebruik in Congo zo erg was”, zegt Wilfried. “Dat was een grote lacune in onze opleiding.”

De cannabis groeide er goed, zoveel was zeker. “Elke avond gebruikten de zwarten die drugs, plus een stevige scheut alcohol. Als er verschrikkelijke dingen gebeurden, was dat vaak onder invloed van die verdovende middelen. Je zag het aan hun ogen.

“Ze stookten ook hun eigen drank: arack oftewel vuurwater. Dat was een mengsel van alcohol en palmwijn, gemaakt van het sap uit palmbomen. Die cocktail distilleerden ze dan tot alcohol van ongeveer 90 graden, letterlijk vuurwater dus. Wij moesten daar tegen optreden. En neem het van mij aan, we hebben veel van die stookinstallaties vernietigd.”

In 1960 werden Wilfried en zijn collega’s na de afkondiging van de Onafhankelijkheid uit Congo verdreven. Hun boeltje pakken zat er zelfs niet in. “Ik heb toen achttien koffers achtergelaten in mijn bureau, in de veronderstelling dat ik later nog wel eens zou kunnen terugkeren om die te gaan halen.” Maar dat draaide nogal anders uit. Enkele Fransen hadden zijn valiezen opengemaakt en alles uitgedeeld. Ook zijn foto’s was hij kwijt. “Dat ik die niet meer heb, vind ik wel spijtig.”

De afgedankte kolonialen werden na hun terugkeer naar België opgenomen in de administratieve dienst. Velen gingen aan de slag bij het ministerie van Volksgezondheid. “Of dat niet saai was? Daar zeg je zoiets. Van de brousse naar een kantoor met vier muren, dat is dodelijk”, vertelt Wilfried. “Ik heb meteen beslist om iets anders te doen en kreeg de kans om aan de normaalschool in Gent te studeren. Daar heb ik een opleiding voor onderwijzer gevolgd. Maar degenen die op de administratieve dienst zijn gebleven, hebben echt geen minuut plezier gehad.”

Of er nog veel ex-collega’s teruggekeerd zijn naar Congo? “Nee”, zucht Wilfried. “Niemand ging terug naar de brousse. Ze hadden er te veel moorden zien gebeuren, denk ik.”

Eline Delrue

‘Het grootste vooroordeel over de toenmalige situatie in Congo is dat de kolonisatie niet goed georganiseerd was’

‘Elke avond zaten de zwarten aan de cannabis, met een stevige scheut alcohol erbij. Als er verschrikkelijke dingen gebeurden, was dat vaak onder invloed van die verdovende middelen. Je zag het aan hun ogen’

